

การจัดผังชุมชนใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน จังหวัดลพบุรี

สืบเนื่องจากทางราชการได้มีการเวนคืนที่ดินของชาวบ้านใน หมู่ที่ 2 ของตำบลมะนาวหวาน เพื่อที่จะนำไปก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ตามโครงการพระราชดำริ ส่งผลให้ชาวบ้านกว่า 800 ครัวเรือนต้องย้ายที่พำนักไปอยู่ในที่ดินผืนใหม่ที่ทางราชการได้จัดสรรเพื่อเป็นแปลงอพยพไว้ให้ แต่ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดินไม่ต้องการที่จะอพยพไปอยู่ในที่ดินผืนดังกล่าวที่ทางราชการได้จัดไว้ให้ ทางผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน และชาวบ้านตำบลมะนาวหวานจึงได้ร่วมกันหาที่ดินซึ่งมีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยเดิมของชาวบ้าน เพื่อเป็นที่พำนักและพื้นที่อยู่อาศัย โดยความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทำให้ชาวมะนาวหวานมีที่อยู่อาศัยและที่พำนักบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่เดิมของชาวบ้าน แต่การอพยพไปอยู่สถานที่แห่งใหม่ของชาวบ้าน กลับต้องประสบกับปัญหาเนื่องจากที่ดินแห่งใหม่ไม่มีการจัดสร้างสาธารณูปโภคหรือโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการอยู่อาศัยหรือเพื่อการประกอบอาชีพใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นการจัดเตรียมโครงสร้างหรือสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการย้ายชุมชนของชาวบ้านทั้ง 800 ครัวเรือน ภายในระยะเวลาอันจำกัด จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ อบต. ควรดำเนินการ

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ : พัฒนานิคม
จังหวัด : ลพบุรี

ประชากร : 4,269 คน

พื้นที่ : 84 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี 2539 อบต.มะนาวหวาน จึงจัดการ "การจัดผังชุมชนใหม่" ซึ่งเป็นการจัดสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า และระบบน้ำประปา เพื่อรองรับการย้ายชุมชนของชาวบ้านตำบลมะนาวหวานกว่า 800 ครัวเรือน ที่จะอพยพเข้ามาอยู่ที่ดินแห่งใหม่นี้ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดภายในระยะเวลา 3 ปี

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดสร้างถนนลูกรังบนที่ดินแห่งใหม่ของชาวบ้านมะนาวหวาน โดยการปรับทางเกวียนในพื้นที่ให้เป็นถนนลูกรัง เพื่อรองรับการปรับเป็นถนนลาดยางของกรมโยธาธิการ
2. มอบหมายให้กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดสร้างถนนลาดยางให้กับชาวบ้านมะนาวหวานที่ย้ายไปอยู่ ณ ที่ดินแห่งใหม่ โดยสามารถดำเนินการจัดสร้างถนนได้ครอบคลุมพื้นที่แห่งใหม่ของชาวบ้านเกือบ 100%
3. มอบหมายให้กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดสร้างบ่อบาดาลและวางระบบท่อน้ำให้กับชาวบ้านในตำบล โดยสามารถดำเนินการจัดสร้างระบบน้ำประปาได้ครอบคลุมพื้นที่แห่งใหม่ของชาวบ้านเกือบ 100%
4. มอบหมายให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในส่วนงานไฟฟ้าอำเภอพัฒนานิคม ดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าให้กับชาวบ้านในตำบล โดยสามารถดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าให้กับชาวบ้านมะนาวหวานได้ครอบคลุมพื้นที่แห่งใหม่ของชาวบ้านเกือบ 100%

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างถนนลูกรัง งบประมาณของ อบต.
2. ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างถนนลาดยาง งบประมาณของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย
3. ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างระบบไฟฟ้า งบประมาณของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
4. ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างระบบประปา งบประมาณของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

บุคลากร

1. คณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. และพนักงานของ อบต. ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดสร้างระบบสาธารณสุขโลกให้กับชาวบ้านมะนาวหวาน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กลางปี 2537	ทางราชการมีโครงการก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จึงทำให้ต้องมีการเวนคืนที่ดินเพื่อก่อสร้างเขื่อน ซึ่งชาวตำบลมะนาวหวานได้รับผลกระทบจากการเวนคืนที่ดินถึง 6 หมู่บ้าน โดยชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบนำปัญหาเข้าปรึกษาหารือกับคณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. เนื่องจากชาวบ้านไม่ต้องการย้ายไปอยู่ในแปลงอพยพ ที่ทางราชการจัดไว้ให้	ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการเวนคืนที่ดิน
2537	คณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. จึงได้จัดประชุมร่วมกับชาวบ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน เพื่อสอบถามความต้องการของชาวบ้าน ได้ข้อสรุปว่าชาวบ้านต้องการที่จะหาซื้อที่ดินใหม่ที่ใกล้กับแหล่งที่อยู่อาศัยเดิมของชาวบ้าน	คณะผู้บริหาร อบต./ สมาชิกสภา อบต.
2537	คณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. ได้รายงานให้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักทราบถึงชาวบ้านในตำบลมะนาวหวานที่ถูกเวนคืนที่ดินทั้งหมดจะขอรับค่าชดเชยในรูปแบบเงินทดแทนเพื่อนำไปจัดหาที่อยู่อาศัยเป็นที่ดินใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยเดิมของชาวบ้าน แต่เนื่องจากที่ดินผืนที่ชาวบ้านต้องการเป็นที่ดินสปก. จึงต้องการให้ทางโครงการฯ ช่วยดำเนินการประสานงานให้	คณะผู้บริหาร อบต./ สมาชิกสภา อบต.
2537	โครงการฯ ดำเนินการ • จ่ายค่าทดแทนให้กับชาวตำบลมะนาวหวานที่ถูกเวนคืนที่ดิน • ประสานงานกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขอสิทธิการครอบครองที่ดินให้ชาวมะนาวหวานเป็นกรณีพิเศษ	โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก
2537	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดำเนินการโอนสิทธิการครอบครองที่ดินให้กับชาวบ้านมะนาวหวานทั้ง 800 กว่าครัวเรือน	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
2537	อบต.ดำเนินการก่อสร้างถนนดินลูกรัง บนที่ดินแห่งใหม่ของชาวบ้านมะนาวหวาน โดยการปรับทางเกวียนในพื้นที่ให้เป็นถนนลูกรังเพื่อรองรับการปรับเป็นถนนลาดยางของกรมโยธาธิการ	อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2539	ชาวบ้านมะนาวหวานกว่า 800 ครัวเรือน ดำเนินการย้ายชุมชนจากที่ดินที่ถูกเวนคืนมายังที่ดินแห่งใหม่	ชาวบ้านตำบลมะนาวหวาน
2539	อบต. ประสานกับกรมโยธาธิการ เพื่อปรับถนนลูกรังในพื้นที่ให้เป็นถนนลาดยาง	อบต.
2539	กรมโยธาธิการดำเนินการปรับปรุงถนนในพื้นที่ให้เป็นถนนลาดยางทั้งหมด	กรมโยธาธิการ
2539	อบต. ประสานกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานอำเภอพัฒนานิคม เพื่อขยายเขตไฟฟ้าเข้าไปในพื้นที่แห่งใหม่	อบต.
2539	การไฟฟ้าอำเภอพัฒนานิคมดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าให้กับชาวบ้าน	การไฟฟ้าอำเภอพัฒนานิคม
2539	อบต. ประสานกับกรมทรัพยากรธรณี เพื่อดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและจัดสร้างระบบท่อส่งน้ำบาดาลให้กับชาวบ้าน	อบต.
2539	กรมทรัพยากรธรณีเข้ามาดำเนินการจัดทำระบบประปาจากน้ำบาดาลให้กับชาวบ้าน	กรมทรัพยากรธรณี

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

กรมทรัพยากรธรณี
กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและจัดสร้างระบบท่อส่งน้ำบาดาลให้กับชาวบ้าน

กรมโยธาธิการ

สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการก่อสร้างถนนให้กับชาวบ้าน

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
สำนักงานอำเภอพัฒนานิคม

สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการขยายเขตไฟฟ้าให้กับชาวบ้านในตำบล

-- บทบาทความร่วมมือ --

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

ชาวบ้านตำบลมะนาวหวาน หมู่ 1-หมู่ 7 ยกเว้นหมู่ 4 ถูกเวนคืนที่ดิน เพื่อก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งชาวบ้านกว่า 800 ครัวเรือน ได้ลงมติว่าจะย้ายชุมชนมะนาวหวานไปอยู่ ณ ที่ดินผืนใหม่ที่ชาวบ้านเป็นผู้สรรหามา แต่ประสบปัญหาว่าที่ดินแห่งใหม่ที่ชาวบ้านเลือกนั้นไม่มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานใดๆ ทั้งสิ้น โดยขาดแคลนทั้งระบบไฟฟ้า ประปาและถนน

หลังการดำเนินการ

ชาวบ้านตำบลมะนาวหวานกว่า 800 ครัวเรือน สามารถอยู่อาศัยและประกอบอาชีพบนที่ดินแห่งใหม่ได้อย่างสะดวกสบาย เนื่องจากมีระบบโครงสร้างพื้นฐานหรือระบบสาธารณูปโภค ทั้งถนน ไฟฟ้าและประปา โดยภายในระยะเวลา 3 ปี สามารถจัดสร้างได้ครอบคลุมพื้นที่เกือบ 100%

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
การขยายเขตไฟฟ้าให้กับชาวบ้านมะนาวหวานในระยะหลังทาง อบต. ต้องเป็นผู้แบกรับภาระด้านค่าใช้จ่ายในการขยายเขตไฟฟ้าสูงถึง 70% ทำให้บางครัวเรือนยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด ส่งผลให้ชาวบ้านเหล่านั้นเกิดความไม่พอใจและไม่เข้าใจว่าเพราะเหตุใดตนจึงยังไม่มีไฟฟ้าใช้	อธิบายและทำความเข้าใจกับชาวบ้านว่า อบต. ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการขยายเขตไฟฟ้าที่ค่อนข้างสูงถึง 70% แต่เนื่องจาก อบต. มีงบประมาณที่จำกัดจึงอาจทำให้ชาวบ้านบางครัวเรือนที่ต้องการใช้ไฟฟ้า ต้องรอจนกว่าทาง อบต. จะมีงบประมาณที่เพียงพอจะดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าให้ได้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารในการตั้งใจแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านในชุมชน โดยการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้เข้ามาแก้ไขปัญหาความขาดแคลนสาธารณูปโภคในการอยู่อาศัย เช่น กรมทรัพยากรธรณี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานอำเภอพัฒนานิคม และกรมโยธาธิการ เป็นต้น
2. ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่งผลให้ทางราชการสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านตำบลมะนาวหวานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้มีความยั่งยืนสูง เนื่องจากอบต. มีแผนงานจะจัดสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้กับชาวตำบลมะนาวหวานให้ครอบคลุมกับความต้องการของชาวบ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน ที่โยกย้ายไปยังที่ดินผืนใหม่

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำกรณีวิถีใหม่นี้ไปปฏิบัติ ควรต้องคำนึงถึง
1. ความตั้งใจมุ่งมั่นและความเอาใจใส่ในปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านในชุมชน
 2. ความสามัคคีของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในชุมชนในการร่วมกันระดมความเห็นในการเสนอและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางเหวียง คณาฤทธิ์
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน
ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 ตำบลมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
โทรศัพท์ : (036) 451-264, (01) 780-2605

ชื่อ-นามสกุล : นายเฉลิมศักดิ์ บุญคง
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน
ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 ตำบลมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
โทรศัพท์ : (036) 451-264

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 2 ตำบลมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 15140
ขนาดพื้นที่	42 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,747,018.05 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	3,102,156.97 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนประชากร	4,040 คน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตชุมชน	ตำบลมะนาวหวานตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพัฒนานิคม อยู่ห่างจากอำเภอพัฒนานิคมประมาณ 35 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองลพบุรีประมาณ 70 กิโลเมตร ประกอบไปด้วย 7 หมู่บ้าน มีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ดินเหนียว พื้นดินเหมาะสมกับการปลูกอ้อยเป็นอย่างมาก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่อ้อย ข้าวโพด ปลูกผักต่างๆ และประมงบ้างเล็กน้อย โดยทั่วไปคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ สถานที่สำคัญของตำบลจุดชมพระอาทิตย์ตกเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ตำบลมะนาวหวานมีศักยภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหลายด้าน คือ 1. เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2. เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมจัดตั้งเป็นตลาดกลางทางการเกษตร เนื่องจากประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก